

DATUM 14-1-2020

AAN Leden van de Commissie BEM

VAN Gedeputeerde Rob van Muilekom

DOORKIESNUMMER 2412

ONDERWERP Beantwoording vragen PVV-fractie naar aanleiding van de statenbrief d.d. 17 december 2019 (reg.nr: 82010E13) over de verduurzaming van het provinciaal vastgoed.

Geachte leden van de Commissie Bestuur, Europa en Middelen,

In onze statenbrief van 17 december 2019 hebben we u geïnformeerd over de stand van zaken aangaande de verduurzaming van het provinciaal vastgoed. Naar aanleiding hiervan heeft de heer Dercksen van de PVV-fractie een aantal vragen gesteld. Deze zijn om agendatechnische redenen niet behandeld in de commissievergadering van 8 januari jongstleden. De antwoorden treft u daarom hieronder aan.

Inleiding

Zoals in de statenbrief vermeld heeft de provincie als gebouweigenaar de wettelijke verplichting om in 2023 alleen kantoren te hebben met energielabel C of hoger. Met de energiereducerende en -opwekkende maatregelen die de provincie neemt zal label C uiterlijk eind 2021 worden behaald. Om desinvesteringen te voorkomen wordt daarbij rekening gehouden met natuurlijke vervangings- of investeringsmomenten en wordt steeds de onderlinge samenhang van (te nemen) maatregelen tegen het licht gehouden, zoals bijvoorbeeld bij de afweging om raamfolie toe te passen of om juist de beglazing te vervangen (vraag 1).

De maatregelen die de provincie in de afgelopen twee jaar al heeft genomen hebben geleid tot een aantoonbare reductie van het energieverbruik. In de afgelopen twee jaar is de noodstroomvoorziening vervangen, is een deel van de verlichting in het Huis voor de provincie vervangen door LED en zijn zonnepanelen geplaatst op wegsteeunpunt Huis ter Heide (vraag 2).

De ontwikkelingen op het verduurzamen van vastgoed zijn divers, snel en uiterst complex. Dit maakt het noodzakelijk om te testen wat het meest effectief is, om vervolgens een goed afgewogen keuze te kunnen maken. De maatregelen die de provincie nu neemt zijn ontleend aan de Erkende Maatregelenlijst Informatieplicht Energiebesparing (Kantoren) van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland:

<https://www.rvo.nl/onderwerpen/duurzaam-ondernemen/energie-besparen/informatieplicht-energiebesparing/bedrijven-en-instellingen/erkende-maatregelenlijsten>

Wij zullen u in ieder geval in het tweede kwartaal uitnodigen voor een informatiesessie waarin u in het Huis voor de provincie kennis kunt nemen van de voornaamste, vastgoedgerelateerde duurzaamheidsprojecten waaraan de provincie werkt. U zult daarnaast steeds worden meegenomen in de afwegingen die de provincie maakt bij de introductie van toekomstige duurzaamheidsmaatregelen.

Inhoudelijke beantwoording van de PVV-vragen

Vraag 1: In de brief staat dat de Provincie Utrecht nog steeds de planning volgt zoals deze destijds is opgesteld. In de brief van 31 oktober 2017 staat echter dat label C in 2018 zal worden verkregen door warmtewerende en isolerende raamfolie. Waarom schrijft het college (wederom) onwaarheden op?

Antwoord:

Deze inschatting uit 2017 bleek inderdaad te ambitieus. Van het aanbrengen van warmtewerende en isolerende raamfolie is tot nu toe niet onomstotelijk vast komen te staan dat dit voldoende / voldoende snel bijdraagt aan de benodigde energiereductie. Deze maatregel wordt, om desinvesteringen en te snelle besluiten te voorkomen, opnieuw bekeken in relatie tot andere ingrepen zoals bijvoorbeeld het aanpassen van de beglazing.

Vraag 2: In de statenbrief staat dat het nu weer open ligt welke maatregelen er zullen worden genomen: folie, isolatie, beglazing. Wat is er intussen veranderd en wat is er in de tussentijd, 2 jaar, gedaan?

Antwoord:

In de afgelopen twee jaar is de noodstroomvoorziening vervangen, is een deel van de verlichting in het Huis voor de provincie vervangen door LED en zijn zonnepanelen geplaatst op wegnesteunpunt Huis ter Heide.

Vraag 3: Is het voornemen om de parkeerdekken met een extra dak te voorzien van zonnepanelen voorgelegd aan de architect en heeft hij dit gedrocht goedgekeurd?

Antwoord:

Ja, dit is voorgelegd aan de architect. Deze is akkoord is akkoord met dit voornemen.

Vraag 4: Is al berekend hoeveel CO2 uitstoot gepaard gaat met het bouwen van een dak alleen voor de zonnepanelen en hoe zich dat verhoudt met de CO2-reductie? Wat kost de realisatie hiervan zonder de subsidies er van af te trekken? Wat levert het op aan stroom. Hiermee bedoelen wij alleen de verwachte netto stroomopbrengst zowel in euro's als in Kwh. Dus het aantal kWh's tegen de huidige marktprijs van elektriciteit.

Antwoord:

Nee, dit is nog niet berekend. De nieuwe energieprijzen zijn pas net bekend en er moet nog worden bekeken welke constructie het meest geëigend zou zijn. De door u benoemde aspecten zullen we meenemen in de nog te schrijven business case die moet leiden tot definitieve besluitvorming hieromtrent.

Vraag 5: Hoe kan het dat u wel al aangeeft wat het gaat kosten, 1,3 miljoen, terwijl u nog niet weet welke maatregelen er genomen gaan worden?

Antwoord:

Het betreft hier een raming van kosten op basis van een schatting.

Vraag 6: Voor 2020 en 2021 staan maatregelen op stapel voor labelverbetering die liggen binnen de huidige norm en afspraken, zo stelt de brief. Welke norm wordt bedoeld? Welke maatregelen worden bedoeld? Welke afspraken worden bedoeld?

Antwoord:

Bedoeld wordt de huidige wettelijke norm om de kantoorpanden van de provincie Utrecht minimaal een energielabel C te laten hebben in 2023. De daarvoor benodigde maatregelen zijn ontleend aan de Erkende Maatregelenlijst Informatieplicht Energiebesparing (Kantoren) zoals opgesteld door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland. De maatregelen die de provincie neemt zijn opgenomen in de begroting voor 2020:

Verduurzamen Provinciaal Vastgoed	jaar	termijn	boekwaarde	2020	2021	2022	2023
PV panelen Huis ter Heijde	2019	10	€ 90.000,00	€ 9.000,00	€ 9.000,00	€ 9.000,00	€ 9.000,00
Remplanceren verlichting	2020	7	€ 300.000,00	€ 43.000,00	€ 43.000,00	€ 43.000,00	€ 43.000,00
PV panelen HvdP	2020	10	€ 450.000,00		€ 45.000,00	€ 45.000,00	€ 45.000,00
Loskoppelen proces en comfortkoeling	2020	15	€ 150.000,00		€ 10.000,00	€ 10.000,00	€ 10.000,00
Buffertank Sprinkler	2020	20	€ 150.000,00		€ 7.500,00	€ 7.500,00	€ 7.500,00
Vervangen Circulatiepompen	2020	15	€ 100.000,00		€ 6.666,66	€ 6.666,66	€ 6.666,66
Besturing Zonwering	2020	10	€ 70.000,00		€ 7.000,00	€ 7.000,00	€ 7.000,00
Totaal				€ 52.000,00	€ 128.166,66	€ 128.166,66	€ 128.166,66
in 1000 eur				52	128	128	128

De genoemde afspraken betreffen de acties die de provincie neemt om de CO₂-uitstoot stapsgewijs te reduceren en een energiebesparing te bewerkstelligen.

Vraag 7: *GS streeft naar een reductie van de CO₂ uitstoot van 30% tov 1990. Waarom 1990?*

Antwoord:

De Rijksoverheid hanteert het jaar 1990 als ijkpunt voor een aantal doelstellingen met betrekking tot het reduceren van broeikasgassen, waaronder CO₂. Dit ijkpunt is gebaseerd op de Emissieregistratie van het CBS / RIVM die 1990 als beginpunt heeft. De provincie volgt hierin de Rijksoverheid.

Vraag 8a: *U geeft aan dat dit al gerealiseerd is door fictieve maatregelen, namelijk het kopen van windenergiecertificaten en, ja echt waar, biomassa.*

Is het GS intussen duidelijk dat biomassa geen CO₂ reductie oplevert maar juist een verhoging van de uitstoot?

Antwoord:

De provincie is afhankelijk van het bestaande stadsverwarmingsnet dat wordt gevoed door de biomassacentrale van Eneco. Wij hebben als afnemer geen invloed hierop; we zijn ons bewust van de discussie over de duurzaamheid van biomassa.

Vraag 8b: *Er is dus geen sprake van een reductie. Is dit het ultieme bewijs dat we ronddolen in fictieve modelletjes? Ook wind- en zonne-energie hebben een forse carbon footprint. Waarom trekt u die er niet van af?*

Antwoord:

Volgens de huidige meetmethodieken leidt de inkoop van energie die voor 100% is opgewekt door middel van windenergie tot een CO₂-uitstoot van 0% op de kantoorlocaties van de provincie Utrecht. We erkennen dat deze berekening niet voorziet in de CO₂-uitstoot of het bepalen van de carbon footprint die gepaard gaat met het produceren en in bedrijf houden van bijvoorbeeld windmolens of zonnepanelen.

Vraag 9a: *Kan het provinciehuis label C, of later label A, halen zonder biomassa (dat vuiler is dan bruinkool)?*

Bij de maatregel bij het doel om label C te halen staat het volgende: Deze bepaling stamt uit 2017 en werd gemaakt in samenwerking met de andere gebouweigenaren op kantorenpark Rijnsweerd. Inmiddels is deze bepaling ingehaald door de wettelijke eis van de Rijksoverheid om in 2023 minimaal een energielabel C te hebben voor alle overheidsgebouwen. Mede om desinvesteringen en verkeerde keuzes te voorkomen zijn, in anticipatie van deze eis, in 2017 en 2018 beperkte en losstaande maatregelen genomen die bijdroegen aan de bepalingen voor Rijnsweerd.

Antwoord:

Ja, dat is mogelijk. De vraag of een investering in bodemenergie, als alternatief voor de door u genoemde biomassa, past in de regionale energiestrategie en of dit financieel rendabel is voor de provincie dient nog te worden uitgezocht. Zowel door de energieleverancier geïnitieerde maatregelen

voor energiereductie of -opwekking, als aanpassingen die de provincie op eigen initiatief neemt kunnen bijdragen aan een labelverbetering.

Vraag 9b: Wat staat hier?

Antwoord:

Hier staat dat de provincie zich in 2017 en 2018 heeft gericht op de wettelijke eis van de Rijksoverheid en niet op de met pandeigenaren van kantorenpark Rijnsweerd gemaakte afspraken, die inmiddels waren achterhaald door deze eis.

Vraag 10: U overweegt afdelingen te sluiten als er maar een paar medewerkers aanwezig zijn. Geldt dat ook voor de afdeling financiën? Waar moeten die mensen naar toe en leidt dat tot een hogere arbeidsproductiviteit?

Antwoord:

Het gaat erom 's avonds niet alle etages te verwarmen en verlichten als er nauwelijks tot geen medewerkers aanwezig zijn. Wij werken binnen de provincie plaats- en tijdsafhankelijk; de aanwezige medewerkers kunnen bij een lage werkplekbezetting verder werken op één of twee verdiepingen die afzonderlijk kunnen worden verwarmd en verlicht.

Vraag 11: U overweegt de openingstijden van het pand te herzien. Op welke wijze? Gaan de mensen die dan niet meer het gebouw in kunnen geen energie gebruiken op de plek waar ze dan wel moeten verblijven? Graag een berekening van het netto effect.

Antwoord:

Het gaat erom 's avonds niet alle etages te verwarmen en verlichten als er nauwelijks tot geen medewerkers aanwezig zijn. Wij werken binnen de provincie plaats- en tijdsafhankelijk; de aanwezige medewerkers kunnen bij een lage werkplekbezetting verder werken op één of twee verdiepingen die afzonderlijk kunnen worden verwarmd en verlicht.

Vraag 12: De provincie heeft zich gecommitteerd aan volledige energieneutraliteit in 2028. Dat kan natuurlijk helemaal niet in bestaand vastgoed met dit bouwjaar. Waarom heeft u niet eerst nagedacht alvorens zich te committeren aan dit soort onzin? Heeft u er van geleerd dat u zich niet moet committeren aan volstrekt irreële doelstellingen? Zo ja, waar blijkt dat uit? Wat zou de beoogde CO2 reductie kosten op de CO2-emissiehandelmarkt?

Antwoord:

Volledige energieneutraliteit van alle provinciale vastgoed in 2028 is een ambitie die in IPO-verband is opgesteld. Zoals aangehaald in de statenbrief van 17 december 2019 heeft een aantal provincies, waaronder Utrecht, deze ambities doorgerekend en becommentarieerd in de *Sectorale routekaart*. Geconstateerd is dat energieneutraliteit met de huidige technische mogelijkheden waarschijnlijk niet haalbaar is.

Wat een CO2-reductie zou kosten op de markt voor emissiehandel is niet uitgezocht, omdat een dergelijke verhandeling niet bijdraagt aan een energiereductie op kantoorlocaties van de provincie.